

Sygn. akt XV Ca 757/19

POSTANOWIENIE

Dnia 19 grudnia 2019 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu Wydział XV Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Andrzej Adamczuk

Sędziowie: Brygida Łagodzińska (spr.)

Arleta Lewandowska

Protokolant: protokolant sądowy Marta Okrzyńska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 6 grudnia 2019 r. w Poznaniu

sprawy z wniosku S. K.

przy udziale (...) sp. z o.o. z siedzibą w P.

o ustanowienie służebności przesyłu

na skutek apelacji wniesionej przez uczestnika postępowania

od postanowienia Sądu Rejonowego w Trzciance

z dnia 28 lutego 2019 r.

sygn. akt I Ns 853/16

postanawia:

uchylić zaskarżone postanowienie w punktach 1., 2. i 4. i w tym zakresie sprawę przekazać Sądowi Rejonowemu w Trzciance do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu sądowi rozstrzygnięcie o kosztach instancji odwoławczej.

Brygida Łagodzińska Andrzej Adamczuk Arleta Lewandowska

UZASADNIENIE

Wnioskodawca S. K. wniósł o ustanowienie na mocy art. 305¹ k.c. odpłatnej służebności przesyłu obciążającej nieruchomość stanowiącą działkę nr (...) położoną w M., gm. P., dla której Sąd Rejonowy w (...) Zamiejscowy Wydział Ksiąg Wieczystych w C. prowadzi księgę wieczystą numer (...) na rzecz przedsiębiorcy (...) Sp. z o.o. ul. (...) (...)-(...) P., której treścią jest znoszenie prawa wstępu, posadowienia, utrzymywania linii energetycznej niskiego napięcia o łącznej długości 55 metrów, której treścią jest znoszenie prawa wstępu, posadowienia, utrzymywania linii energetycznej średniego napięcia o łącznej długości 375 metrów oraz 8 słupów elektroenergetycznych pojedynczych i 1 transformatora, której treścią jest znoszenie używania i korzystania z pasa gruntu o szerokości 12 metrów na długości 375 metrów dla linii średniego napięcia stanowiących strefy ochronne – strefy technologicznego korzystania na nieruchomości obciążonej stanowiących działki ewidencyjne nr (...) opisanych w księdze wieczystej nr (...) na powierzchni i nad powierzchnią tej nieruchomości oraz prawa korzystania z nieruchomości obciążonej w zakresie niezbędnym do dokonywania konserwacji, remontów, modernizacji urządzeń przesyłowych w postaci linii energetycznych oraz słupów energetycznych. Wnioskodawca wniósł ponadto o zasądzenie od uczestnika

postępowania (...) sp. z o.o. z siedzibą w P. na rzecz wnioskodawcy kwoty 17.601,49 zł tytułem wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu z odsetkami ustawowymi od dnia wydania postanowienia do dnia zapłaty oraz kosztów postępowania.

Uczestnik postępowania (...) sp. z o.o. z siedzibą w P. w odpowiedzi na wniosek wniósł o oddalenie wniosku oraz o zasądzenie od wnioskodawcy na swoją rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych wraz z opłatą skarbową od pełnomocnictwa.

Postanowieniem z dnia 28 lutego 2019 roku Sąd Rejonowy w Trzciance postanowił:

1.obciążyć nieruchomość położoną w miejscowości M., Gmina P., Powiat C.- (...), Woj. (...), o powierzchni (...) ha, działki nr (...), dla której to nieruchomości Sąd Rejonowy w (...) Zamiejscowy Wydział Ksiąg Wieczystych w C. prowadzi księgę wieczystą (...) na rzecz (...) Sp. z o.o. oraz jej następców prawnych służebnością przesyłu polegająca na tym, iż (...) Sp. z o.o. oraz jej następcy prawni:

- będą prowadzić eksploatację sieci przesyłowych średniego napięcia 15kV o długości 241 m, przy szerokości pasa służebności 8,2 m i powierzchni pasa służebności 0.19.69 ha oraz niskiego napięcia 0,4 kV o długości 54 m, przy szerokości pasa służebności 4m i powierzchni pasa służebności 0.02.27 przebiegających przez działkę numer (...) oraz

- będą prowadzić eksploatację sieci przesyłowych niskiego napięcia 0,4 kV o długości 138,5 m, przy szerokości pasa służebności 4m i powierzchni pasa służebności 0.05.55 a także pasa służebności dojazdu do drogi publicznej o powierzchni 0.06.75 ha przebiegających przez działkę numer (...),

wszystko w graniach określonych w opinii biegłego Z. Ż. z dnia 15 lutego 2018 roku - w szczególności w załącznikach nr 1a, 1.b, 2a, 2b, 3a, 3b, 3c, 3d, w tym będą mieli prawo swobodnego wstępu i dojazdu do urządzeń przesyłowych w celu wykonania prac eksploatacyjnych, konserwacyjnych, modernizacyjnych i remontowych oraz usuwania ewentualnych awarii sieci przesyłowej i jej rozbudowy, w tym wymiany urządzeń i przewodów, wprowadzania nowych obwodów elektrycznych z urządzeń już istniejących, przyłączania do sieci nowych podmiotów z istniejącej infrastruktury przesyłowej, w ramach przestrzennych ustanowionej służebności i z minimalizacją uciążliwości dla każdorazowego właściciela opisanej wyżej nieruchomości, natomiast każdorazowy właściciel opisanej wyżej nieruchomości będzie miał obowiązek znoszenia ograniczeń i zakazów wynikających z istnienia urządzeń wchodzących w skład sieci, kabla elektroenergetycznego, a także korzystania z nieruchomości obciążonej w sposób zgodny z aktualnie obowiązującymi przepisami dotyczącymi urządzeń przesyłowych, ochrony zdrowia i życia ludzkiego oraz ochrony środowiska,

2.tytułem jednorazowego wynagrodzenia za obciążenie nieruchomości służebnością przesyłu opisaną w punkcie 1, zasądził od uczestnika (...) Sp. z o.o. na rzecz wnioskodawcy S. K. kwotę 17.601,49 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia uprawomocnienia się postanowienia do dnia zapłaty,

3.w pozostałym zakresie wniosek oddalił,

4. kosztami postępowania obciążył uczestnika (...) Sp. z o.o. i z tego tytułu zasądził od uczestnika (...) Sp. z o.o.

Podstawę rozstrzygnięcia stanowiły następujące ustalenia i rozważania Sądu pierwszej instancji:

Nieruchomość gruntowa zabudowana o powierzchni (...) ha stanowiąca działki gruntu oznaczone nr (...), dla której w Sądzie Rejonowym w (...), Zamiejscowym Wydziale Ksiąg Wieczystych w C. prowadzona jest księga wieczysta o numerze (...) położna jest na terenie M., gm. P., powiat (...) (...). W księdze wieczystej jako właściciel przedmiotowej nieruchomości figuruje S. K., który nabył od swojej siostry D. T. (z domu K.) przedmiotową nieruchomość na podstawie umowy darowizny z dnia 30 stycznia 2012 roku. Wcześniej nieruchomość ta należała do rodziców wnioskodawcy – M. K. i T. K.. Nieruchomość tę nabyli oni na podstawie umowy sprzedaży z dnia (...) roku. Następnie, umową dożywocia z dnia (...) roku nieruchomość tę przekazali swojej córce a siostrze wnioskodawcy D. K. (obecnie T.). Wieś M., na terenie której położone są nieruchomości stanowiące własność wnioskodawcy S. K. leży w gminie P., w odległości ok 7 km na zachód od P., 11 od km na południe od C., w powiecie (...) Jest to średniej

wielkości wieś o charakterze typowo rolniczym, przeważa tam zabudowa przedwojenna. Działka nr (...) o powierzchni (...) ha położona jest na terenie zabudowy wsi, w jej środkowej części. Frontowa część działki położona jest w bezpośrednim sąsiedztwie głównej drogi asfaltowej, która przebiega przez wieś. Najbliższe sąsiedztwo działki stanowi podobna zabudowa zagrodowa – działki rolne zabudowane i niezabudowane. Natomiast tylna część działki sąsiaduje z gruntami rolnymi niezabudowanymi. Działka oznaczona nr (...) ma bezpośredni dostęp drogi publicznej wzdłuż zachodniej granicy. Działka użytkowana jest jako grunty rolne zabudowane oznaczone jako B-R oraz grunty rolne niezabudowane. Działka oznaczona nr (...) położona jest w odległości ok. 2 km na południowy zachód od zabudowań wsi M., w otoczeniu dużych kompleksów niezabudowanych działek rolnych oraz położonych w znacznej odległości od siebie pojedynczych zabudowań zagrodowych. Sąsiaduje bezpośrednio z działkami rolnymi niezabudowanymi i zabudowanymi. Działka ma dostęp do drogi publicznej wzdłuż zachodniej granicy. Jest użytkowana jako grunty rolne niezabudowane. Na terenie działki nr (...) stanowiącej własność wnioskodawcy, w jej zachodniej części oznaczonej jako grunty zabudowane, przez całą szerokość frontowej części działki od północnej do południowej granicy wybudowana jest napowietrzna linia energetyczna NN 0,4 kV z pięcioma przewodami nieizolowanymi. Na terenie działki usytuowany jest 1 A-owy słup energetyczny. Od tego słupa odchodzą przyłącza energetyczne do innych posesji. Na słupie zamontowana jest lampa oświetleniowa. Na terenie działki wnioskodawcy dla tej linii usytuowany jest pojedynczy przelotowy słup betonowy. Cała linia swój początek ma w stacji transformatorowej 15/0,4 kV zlokalizowanej w budynku przesyłowym położonym na terenie ww. działki. Przez działkę (...) przechodzą linie elektroenergetyczne o różnym stopniu napięcia: średniego napięcia SN-15 kV oraz niskiego napięcia nN-0,4. Linia elektroenergetyczna średniego napięcia SN-15 kV zasilana jest i łączy się poprzez Główny Punkt Zasilania w C. z siecią elektroenergetyczną uczestnika postępowania. Właścicielem i operatorem linii średniego napięcia, których fragmenty przebiegają przez działkę wnioskodawcy jest (...) sp. z o.o. Linia średniego napięcia SN-15 kV przebiegająca przez działkę oznaczoną nr (...) ma trójkątny układ przewodów, w związku z czym szerokość pasa eksploatacyjnego należy przyjąć jako 8,2 m. Łączna długość linii wynosi 241 metrów. Całkowita powierzchnia pasa służebności przesyłu napowietrznej linii niskiego napięcia na działce nr (...) wynosi 0.02.27 ha, natomiast całkowita powierzchnia pasa służebności przesyłu napowietrznej linii energetycznej średniego napięcia wraz z budynkiem transformatora wynosi 0.19.69 ha. Powierzchnia zajmowana przez słupy energetyczne posadowione na działce wnioskodawcy oznaczonej nr (...) wynosi 4,5 m⁽²⁾ i 1,5 m⁽²⁾ i jest to powierzchnia całkowicie wyłączona z użytkowania przez właściciela gruntu. Całkowita powierzchnia służebności przesyłu dla gruntu budowlanego tych słupów wynosi 227 m⁽²⁾, w tym część gruntu całkowicie wyłączona z użytkowania to 4 m⁽²⁾. Ponadto na gruncie budowlanym usytuowany jest jak wskazano powyżej budynek stacji transformatorowej, który wraz z gruntem go otaczającym zajmuje powierzchnię 28 m⁽²⁾. Powierzchnia gruntu zajętego przez linię energetyczną średniego napięcia przebiegającą przez działkę nr (...) wynosi 2.196 m⁽²⁾, przy czym na gruncie budowlanym powierzchnia ta wynosi 818 m⁽²⁾, w tym część gruntu całkowicie wyłączona z użytkowania wynosi 34 m⁽²⁾, zaś na pozostałym gruncie rolnym 1.378 m⁽²⁾, w tym część gruntu całkowicie wyłączona z użytkowania wynosi 40 m⁽²⁾. Na terenie działki oznaczonej nr (...) stanowiącej własność wnioskodawcy S. K., w jej środkowej części od północnej do południowej granicy wybudowana jest napowietrzna linia energetyczna 0,4 kV z czterema przewodami nieizolowanymi, która przechodzi przez całą szerokość działki. Na działce tej ponadto usytuowane są 2 pojedyncze żelbetowe słupy energetyczne oraz 1 A-owy słup energetyczny. Przechodząca przez działkę linia jest linią niskiego napięcia i łączy się z całą siecią dystrybucyjną uczestnika postępowania poprzez stacje transformatorowe 15/0,4 kV, w tym także stację transformatorową, posadowioną na nieruchomości wnioskodawcy oznaczonej jako działka nr (...). Długość linii niskiego napięcia przebiegającej przez działkę nr (...) wynosi 138,5 metra, zaś szerokość pasa służebności przesyłu tej linii wynosi 4 metry. Linia nie posiada dostępu do drogi publicznej. Powierzchnia pasa służebności przesyłu napowietrznej linii energetycznej niskiego napięcia wynosi 0.05.55 ha. Całkowita powierzchnia służebności przesyłu na tej działce wynosi 1.230 m⁽²⁾, w tym część gruntu całkowicie wyłączona z użytkowania wynosi 77 m⁽²⁾. Z uwagi na brak bezpośredniego dostępu słupów należących do uczestnika do drogi publicznej, konieczne jest też ustalenie powierzchni pasa dojazdu do pasa służebności. Powierzchnia pasa dojazdu została określona na 675 m⁽²⁾. Wysokość wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu na nieruchomości położonej w M. oznaczonej jako działki nr (...) to kwota 20.285 zł, w tym dla działki nr (...) wynagrodzenie za korzystanie z

nieruchomości stanowi kwotę 6.240 zł, natomiast odszkodowanie za obniżenie wartości nieruchomości na kwotę 12.822 zł, dla działki oznaczonej nr (...) wynagrodzenie za korzystanie z nieruchomości stanowi kwota 806 zł, a odszkodowanie za obniżenie wartości nieruchomości określono na kwotę 417 zł. Wnioskodawca dochodził zapłaty kwoty 17.601,49 zł. W dniu 24 czerwca 1982 roku wpisano do rejestru przedsiębiorstw państwowych Zakłady (...) – Przedsiębiorstwo Państwowe (...). Zarządzeniem (...) Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 9 lipca 1993 roku dokonano podziału przedsiębiorstwa państwowego Zakład (...) w P. i podjęto decyzję o przekształceniu z dniem 12 lipca 1993 roku Zakładu (...) w P. w jednoosobową spółkę Skarbu Państwa pod nazwą (...) Spółka Akcyjna w P.. Aktem notarialnym z dnia (...) roku przedsiębiorstwo państwowe Zakład (...) w P. przekształcono w spółkę akcyjną (...) S.A. Aktem notarialnym z dnia (...) roku nazwę spółki (...) S.A.” zmieniono na (...), a aktem notarialnym z dnia (...) roku nazwę spółki po raz kolejny zmieniono na (...) S.A. Aktem notarialnym z dnia (...) roku (...) S.A. zbyła na rzecz (...) Sp. z o.o. przedsiębiorstwo w rozumieniu art. 55⁽¹⁾ k.c., a mianowicie oddział samodzielnie sporządzający bilans, stanowiący organizacyjnie i finansowo wyodrębniony zespół składników materialnych i niematerialnych, przeznaczony do realizacji zadań gospodarczych związanych z dystrybucją energii elektrycznej (przedsiębiorstwo dystrybucyjne). W skład zbytego na rzecz uczestnika postępowania przedsiębiorstwa weszły w szczególności prawa własności nieruchomości, a zwłaszcza nieruchomości związane z prowadzeniem działalności w zakresie dystrybucji energii elektrycznej, linii kablowych i napowietrznych, sieci dystrybucyjnych oraz zespołów elektroenergetycznych, stacji i rozdzielni energetycznych, transformatorów. Linia średniego napięcia SN-15 kV we wsi M. została wybudowana w latach 70 XX wieku. Stan faktyczny Sąd Rejonowy ustalił na podstawie dokumentów dołączonych do akt, których prawdziwość i autentyczność nie była kwestionowana ani przez strony ani przez Sąd. W swoich ustaleniach Sąd oparł się także na aktach księgi wieczystej Sądu Rejonowego w (...) KW nr (...) częściowo na opinii biegłego z dziedziny elektroenergetyki P. G. z dnia 25 sierpnia 2017 roku, na opinii biegłego geodety z dnia 15 lutego 2018 roku, na opinii biegłego rzeczoznawcy J. G. z dnia 17 października 2018 roku oraz ich opiniach uzupełniających, a także na zeznaniach wnioskodawcy S. K.. Sąd częściowo uwzględnił opinie biegłego z dziedziny elektroenergetyki P. G.. Biegły P. G. jest stałym biegłym sądowym Sądu Okręgowego w Poznaniu, posiadającym stopień naukowy. Jest osobą posiadającą odpowiednie kwalifikacje do przygotowania opinii. Jego opinię Sąd uznał za przydatną do sprawy, z wyjątkiem części dotyczącej współczynnika współkorzystania z nieruchomości K, który biegły określił na 0,05 i 1 dla części zajętej przez linie elektroenergetyczne. Zdaniem Sądu, w tej części opinia nie wskazuje jednoznacznych kryteriów, jakimi kierował się biegły obliczając ten współczynnik. Rolą biegłego jest przekazanie Sądowi i stronom wiadomości specjalnych, pewnej sprawdzalnej wiedzy. W ocenie Sądu, biegły dokonał oceny współczynnika K wyłącznie pod kątem elektroenergetycznym, z uwzględnieniem poziomu pola elektromagnetycznego. Zbyt mały nacisk został jednak położony na uciążliwość wynikająca z istnienia takiej linii dla właściciela nieruchomości. Równocześnie jak logicznie argumentował biegły rzeczoznawca J. G. w opinii z dnia 17 października 2018 roku, inny powinien być współczynnik dla miejsca, gdzie posadowiony jest słup energetyczny wyłączający obszar pod słupem z użytkowania, inny w pasie służebności pomiędzy słupami, gdzie są liczne ograniczenia w użytkowaniu, a jeszcze inny w pasie dojazdu do służebności, który jest wykorzystywany incydentalnie. Inny jest bowiem w każdym przypadku zakres ingerencji w prawo własności. Dlatego biegły J. G. przyjął inny współczynnik K. Sąd nie podzielił też stanowiska biegłego P. G., iż do wypowiedzania się na temat wysokości współczynnika K wyłącznie właściwy jest biegły z dziedziny elektroenergetyki. Biegły z dziedziny elektroenergetyki niewątpliwie ma rozległą wiedzę na temat promieniowania elektromagnetycznego wytwarzanego przez linie energetyczne, na temat czynności związanych z obsługą linii przesyłowych a wykonywanych przez pracowników uczestnika, ale mniejszą wiedzę na temat ewentualnych utrudnień wykonywania prawa własności przez właścicieli nieruchomości, na których posadowione są linie przesyłowe oraz na temat wpływu instalacji przesyłowych na wartości nieruchomości. Współczynnik K jest elementem obliczenia wynagrodzenia za ustanowienie służebności gruntowej, a zatem należy do dziedziny właściwej rzeczoznawcy majątkowemu. Ocena biegłego z dziedziny elektroenergetyki byłaby natomiast niezwykle istotna, gdyby na zakres służebności miało wpływ natężenie pola elektromagnetycznego, które w tej sprawie jest poniżej dopuszczalnych wartości. Opinię biegłego P. G. zakwestionował wnioskodawca. Wysokich kwalifikacji biegłego nie sposób jednak podważyć, nie oznacza to jednak, iż Sąd podziela jego stanowisko co do wyłącznych kompetencji biegłego z zakresu elektroenergetyki odnośnie określania współczynnika K współkorzystania z nieruchomości. Biegły w opinii wyczerpująco odniósł się do szerokości pasów ochronnych. Sąd uwzględnił opinię biegłego geodety Z. Ż..

Opinia biegłego jest rzetelna i szczegółowa. Sąd nie miał zastrzeżeń do wniosków opinii. W ocenie Sądu, biegły geodeta posiada kompetencje do obliczenia szerokości pasa służebności. Biegły Z. Ż. co najmniej od kilku lat badał problematykę stref ochronnych związanych z ustanawianiem służebności przesyłu, wyznaczał przebieg takich stref ochronnych. Wykazał w opinii, iż sięgał w tym zakresie do źródeł fachowych. Biegły przedstawił szeroką argumentację popartą wiedzą fachową. Biegły wyjaśnił, iż szerokość pasa służebności nie wynika wprost z przepisów i szczegółowo wskazał źródła, z których czerpał przy ustalaniu szerokości tegoż pasa. Do linii przesyłowej musi być bieżący dostęp, czy to w przypadku awarii, czy prac modernizacyjnych. Stąd konieczność wytyczenia dojazdu. Biegły trafnie wskazywał w opinii najmniej uciążliwy dojazd. Opinię zakwestionował wnioskodawca w zakresie konieczności ustanowienia służebności drogi, jednak i w tym zakresie biegły prawidłowo uzasadnił swoje stanowisko. Opinia biegłego J. G. została sporządzona na okoliczność określenia wysokości wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu na przedmiotowej nieruchomości. Wykonana przez biegłego J. G. opinia z dnia 17 października 2018 roku jest rzetelna. Uczestnik postępowania złożył do przedmiotowej opinii zarzuty, kwestionując w pierwszej kolejności fakt przyjęcia w opinii jako składnik wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu sumy skapitalizowanych wydatków operacyjnych ponoszonych przez właściciela nieruchomości w pasie służebności przesyłu, proporcjonalnych do współczynnika korzystania z tego pasa przez przedsiębiorcę przesyłowego. Drugim zarzutem podnoszonym przez uczestnika postępowania było ustalenie przez biegłego współczynnika współkorzystania w wysokości $k=0,32$, $k=0,62$, $k=0,4$, podczas gdy zdaniem uczestnika powinien on zostać określony na poziomie $k=0,3$ dla gruntów zabudowanych i $k=0,1$ dla gruntów rolnych. Biegły do zarzutów uczestnika ustosunkował się szczegółowo w opinii uzupełniającej z dnia 19 grudnia 2018 roku. Decyzja ostateczna o zakresie wykorzystania opinii, również w zakresie kwestionowanym przez którąkolwiek ze stron postępowania, należy do Sądu. W ocenie Sądu wycena sporządzona przez biegłego J. G. oraz jej uzasadnienie w opinii z dnia 19 grudnia 2018 roku zawierała fachowe i specjalistyczne informacje dotyczące szacowanej nieruchomości. Wycena obrazuje także wszelkie czynności wykonane przez rzeczoznawcę w postępowaniu związanym z określeniem wysokości wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu (rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 21 września 2004 r. w sprawie wyceny nieruchomości i sporządzania operatu szacunkowego, Dz. U. Nr 207, poz. 2109 ze zm.). Sąd w całości uwzględnił złożone do akt dokumenty i kopie dokumentów powołane przy ustalaniu stanu faktycznego. Dokumenty złożone przez uczestnika w zakresie ich autentyczności zakwestionował wnioskodawca. Uczestnik nie przedłożył wszystkich oryginałów załączonych do akt kopii, ale zasadnicze dokumenty przedstawił w uwierzytelnionych odpisach. Równocześnie część dokumentów jak zarządzenia czy rozporządzenia z oczywistych względów nie mogły być złożone w oryginale. Sąd uwzględnił w całości zeznania wnioskodawcy S. K.. Znajdowały one potwierdzenie w dokumentach i opiniach. Sąd oddalił wnioski dowodowe o powołanie biegłych w zakresie, w jakim wykraczały poza okoliczności, na jakie zostali powołani biegli. W ocenie Sądu, nałożone na biegłych obowiązki były wystarczające dla określenia treści służebności przesyłu i wynagrodzenia za jej ustanowienie. Metodę pracy każdy biegły winien sam określić, nie powinna być ona narzucana przez strony. Dla rozstrzygnięcia sprawy nie jest potrzebny biegły z zakresu budowy i eksploatacji urządzeń energetycznych, bowiem wszelkie potrzebne informacje zostały zebrane w sporządzonych przez biegłych opiniach. Biegły z dziedziny elektroenergetyki posiadał wszelkie kompetencje do udzielenia wiadomości specjalnych. Podobnie zbędny jest biegły z zakresu wyceny przedsiębiorstw, w sytuacji gdy biegły rzeczoznawca ma kompetencje do wydania opinii w zakresie wynagrodzenia za ustanowienie służebności. Zgodnie z brzmieniem przepisu art. 305⁽¹⁾ k.c. nieruchomość można obciążyć na rzecz przedsiębiorcy, który zamierza wybudować lub którego własność stanowią urządzenia, o których mowa w art. 49 § 1, prawem polegającym na tym, że przedsiębiorca może korzystać w oznaczonym zakresie z nieruchomości obciążonej, zgodnie z przeznaczeniem tych urządzeń (służebność przesyłu). Obecna służebność przesyłu ustanawia się na rzecz przedsiębiorcy w rozumieniu art. 431 k.c. Chodzi zatem o wszelkie podmioty prawa cywilnego prowadzące działalność gospodarczą. Generalnie ma ona służyć przedsiębiorcom przesyłowemu w realizacji ich działalności gospodarczej, polegającej na „dostarczaniu mediów”. Dla ich potrzeb skonstruował ustawodawca odrębną, trzecią kategorię służebności. Dokonując porównań, można dostrzegać fragmentaryczne podobieństwo zarówno do służebności gruntowych, jak też służebności osobistych. Wszakże w oczach ustawodawcy przeważa podobieństwo do służebności gruntowych. Postanowił zatem odrębnie, że do służebności przesyłu stosuje się odpowiednio przepisy o służebnościach gruntowych; o szczegółach w komentarzu do art. 305⁽⁴⁾ k.c. Zgodnie z art. 305⁽²⁾ § 2 k.c. jeżeli przedsiębiorca odmawia zawarcia umowy o ustanowienie służebności przesyłu, a jest ona konieczna do korzystania z urządzeń,

o których mowa w art. 49 § 1 k.c., właściciel nieruchomości może żądać odpowiedniego wynagrodzenia w zamian za ustanowienie służebności przesyłu. Do służebności przesyłu stosuje się odpowiednio przepisy o służebnościach gruntowych (art. 305⁽⁴⁾ k.c.). Z uwagi na brak ustawowych "wskazówek", według których należy ustalić wysokość wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu można tu per analogiam sięgnąć do dorobku orzecznictwa i doktryny dotyczących wynagrodzenia należnego właścicielowi nieruchomości obciążonej za ustanowienie służebności drogi koniecznej. Ustanowienie służebności drogi koniecznej w postępowaniu sądowym jest, ujmując w uproszczeniu, rodzajem wywłaszczenia, tyle że nie ze względu na cel publiczny, lecz prywatny. Skutkiem ustanowienia tej służebności jest w istocie pozbawienie dotychczasowego właściciela możliwości wykorzystywania gruntu zajętego pod drogę, natomiast skutkiem ustanowienia służebności przesyłu wyłącznie ograniczenie użytkowania polegające na tym, że przedsiębiorca może korzystać w oznaczonym zakresie z nieruchomości obciążonej, zgodnie z przeznaczeniem urządzeń, o których mowa w art. 49 § 1 k.c. Wynagrodzenie powinno być proporcjonalne do stopnia ingerencji w treść prawa własności, uwzględniać wartość nieruchomości i w takim kontekście mieć na względzie straty właściciela z uszczuplenia prawa własności. Inwestycja na nieruchomości obciążonej służącą w gruncie rzeczy celom publicznym jest zdarzeniem nieodwracalnym w pewnym przedziale czasu. Przewidywany okres trwałości urządzeń ma również wpływ na wysokość wynagrodzenia, którego suma nawet w odległej perspektywie nie powinna przekraczać wartości obciążonej nieruchomości, a jeśli nieruchomość ze względu na głębokość posadowienia urządzeń przesyłowych może być nadal wykorzystywana, suma wynagrodzenia w takiej perspektywie powinna być odpowiednio niższa od wartości nieruchomości. Wynagrodzenie z tytułu ustanowienia służebności przesyłu powinno być ustalone na podstawie cen rynkowych, a jako kryteria pomocnicze należy wziąć pod uwagę: zwiększenie wartości przedsiębiorstwa, którego składnikiem stała się służebność (zob. art. 55⁽¹⁾ k.c. pkt 3 k.c.), ewentualne obniżenie wartości nieruchomości obciążonej, straty poniesione przez właściciela nieruchomości obciążonej, na przykład w postaci utraty pożytków z zajętego pod urządzenia przesyłowe pasa gruntu. Na wysokość wynagrodzenia będzie miał wpływ zakres ograniczeń własności nieruchomości, w tym uciążliwość ustanawianego prawa dla właściciela nieruchomości obciążonej. Należy wziąć pod uwagę zarówno rodzaj, rozmiar, położenie, właściwość i sposób eksploatacji urządzeń przesyłowych, jak i rodzaj, powierzchnię i przeznaczenie nieruchomości obciążonej. Wysokość tego wynagrodzenia powinien ustalać każdorazowo biegły sądowy (rzeczoznawca majątkowy). W sprawie podniesiony został zarzut zasiedzenia służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu. (...) Sp. z o.o. twierdził w odpowiedzi na wniosek, że początek biegu zasiedzenia służebności gruntowej miał miejsce najpóźniej dnia 31 grudnia 1972 roku. Ponieważ objęcie w posiadanie miało nastąpić w dobrej wierze, termin zasiedzenia miał upłynąć dnia 31 grudnia 1982 roku. W przypadku złej wiary zasiedzenie miało nastąpić dnia 31 grudnia 2002 roku. Natomiast przy przyjęciu początku biegu zasiedzenia na 5 grudnia 1990 roku, zasiedzenie miało nastąpić dnia 5 grudnia 2010 roku. Uczestnik uzasadniał, iż od 1 lutego 1989 roku przedsiębiorstwa państwowe mogły nabyć służebność do swojego majątku. Uznać jednakże należy, iż zarzut zasiedzenia służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu nie został odpowiednio wykazany. W myśl art. 292 k.c. służebność gruntowa może być nabyta przez zasiedzenie tylko w wypadku, gdy polega na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia. Przepisy o nabyciu własności nieruchomości przez zasiedzenie stosuje się odpowiednio. Cytowany artykuł samodzielnie określa charakter posiadania służebności gruntowej jako przesłanki nabycia jej przez zasiedzenie. Przesłanką tą jest posiadanie służebności polegające na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia znajdującego się na cudzej nieruchomości w takim zakresie i w taki sposób, w jaki czyniłaby to osoba, której przysługuje służebność. Jednocześnie dla nabycia przez zasiedzenie służebności przesyłu nie jest niezbędne, by widoczne elementy trwałego urządzenia, będącego przedmiotem korzystania przez przedsiębiorcę przesyłowego znajdowały się na nieruchomości, którą obciążać ma ta służebność. Zgodnie z art. 352 §1 k.c. kto faktycznie korzysta z cudzej nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści służebności, jest posiadaczem służebności. Do posiadania służebności stosuje się odpowiednio przepisy o posiadaniu rzeczy, czyli art. 336 – 341 k.c. Niewątpliwie w sprawie obecnie uczestnik, a wcześniej jego poprzednicy prawni, korzystali z trwałych urządzeń na nieruchomości wnioskodawcy. Słupy przesyłowe i linie przesyłowe były widoczne i co do korzystania z nich przez kolejne przedsiębiorstwa energetyczne wnioskodawca nie mógł mieć wątpliwości. W orzecznictwie przyjmuje się, że posiadanie służebności nie musi być wykonywane w sposób ciągły, ale wystarczy, jeżeli jest wykonywane stosownie do potrzeb, tak jak to jest w przypadku służebności przesyłu. Nadto o stanie posiadania prowadzącym do zasiedzenia służebności polegającej na korzystaniu z linii napięcia decyduje przede wszystkim

przebieg linii nad nieruchomością obciążoną, a nie umiejscowienie słupa podtrzymującego przewody. Istnieje związek techniczny i gospodarczy pomiędzy elementami sieci energetycznej, do których należą linie energetyczne, słupy, stacje transformatorowe. Jeżeli więc przedsiębiorstwo energetyczne działa, prowadzi działalność polegająca na przesyłaniu energii elektrycznej, to korzysta z urządzeń stanowiących sieć energetyczną. Zgodnie z treścią art. 172 k.c. posiadacz nieruchomości nie będący jej właścicielem nabywa własność, jeżeli posiada nieruchomość nieprzerwanie od lat dwudziestu jako posiadacz samoistny, chyba że uzyskał posiadanie w złej wierze. Po upływie lat trzydziestu posiadacz nieruchomości nabywa jej własność, choćby uzyskał posiadanie w złej wierze. Do dnia 1 października 1990 roku terminy określone w art. 172 k.c. wynosiły odpowiednio – 10 lat, przy posiadaniu w dobrej wierze i 20 lat przy posiadaniu w złej wierze (art. 1 pkt 32 lit.a) ustawy z dnia 28 lipca 1990r. – Dz. U. Nr 55, poz.321). Jest możliwe nabycie służebności odpowiadającej służebności gruntowej przez Skarb Państwa przed 1 lutego 1989 roku (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 22 października 2009 roku, IIICZP 70/09, OSNC 2010/5/64). Osoba prawna, która przed dniem 1 lutego 1989 roku mając status państwowej osoby prawnej nie mogła nabyć (także w drodze zasiedzenia) własności nieruchomości, może do okresu samoistnego posiadania wykonywanego po dniu 1 lutego 1989 zaliczyć okres posiadania Skarbu Państwa sprzed tej daty, jeżeli nastąpiło przeniesienie posiadania (vide. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2006r. sygn. akt. I CSK 11/05 publ. LEX nr 181257). Zmiana Kodeksu cywilnego dokonana ustawą z dnia 31 stycznia 1989 roku otworzyła dla państwowych osób prawnych możliwość nabywania dla siebie własności nieruchomości i innych praw rzeczowych. Zgodnie z art. 2 ustawy z dnia 29 września 1990 roku o zmianie ustawy o gospodarce gruntami i wywłaszczeniu nieruchomości (Dz. U. Nr 79, poz. 464 z późniejszymi zmianami) grunty stanowiące własność Skarbu Państwa będące w dniu 5 grudnia 1990r. w zarządzie państwowych osób prawnych innych niż Skarb Państwa stawały się z tym dniem z mocy samego prawa przedmiotem użytkowania wieczystego tych podmiotów, a budynki, lokale i urządzenia wzniesione na tych nieruchomościach stawały się własnością tych osób prawnych. W zakresie nieruchomości nabycie tychże przez państwowe przedsiębiorstwa nastąpiło z mocy ustawy z dniem 7 stycznia 1991 roku. Wtedy do weszła w życie zmiana art. 42 ust.2 ustawy z dnia 25 września 1981 roku o przedsiębiorstwach państwowych (tekst jedn. Dz. U. z 2013r., poz. 1384) wprowadzona ustawą z dnia 20 grudnia 1990 roku o zmianie ustawy o przedsiębiorstwach państwowych oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. z 1991 roku, Nr 2, poz.6). Zgodnie z tym przepisem przedsiębiorstwo gospodaruje wydzielonym i nabytym mieniem stanowiącym część mienia ogólnonarodowego. Ustawa stwierdziła więc nabycie z mocy prawa wydzielonego przedsiębiorstwu mienia. Tym samym ustawodawca uregulował kwestię praw państwowych osób prawnych do mienia Skarbu Państwa oddanego tym osobom do korzystania. W orzecnictwie nie ulega wątpliwości, iż nie ma żadnych podstaw do przyjęcia, że posiadanie służebności przesyłowej przez przedsiębiorstwa państwowe przed dniem wejścia w życie ustawy nowelizującej kodeks cywilny z 1989 roku nie było posiadaniem w rozumieniu art. 352 §1 k.c. i nie mogło prowadzić do zasiedzenia (vide. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 grudnia 2008r., sygn. akt I CZK 171/08 publ. OSNC 2010, nr 1, poz.15). Stąd nie budzi wątpliwości dopuszczalność nabycia w drodze zasiedzenia służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu na rzecz przedsiębiorstwa przed ustawowym uregulowaniem służebności przesyłu w art. 305 1 – 305⁽⁴⁾k.c. (vide. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 marca 2005r., sygn. akt, II CK 489/04, publ. Mon. Prawn., nr 21). Dostarczanie przez państwowe przedsiębiorstwa energetyczne energii elektrycznej oraz budowa i konserwacja urządzeń do tego służących było wykonywane w ramach działalności gospodarczej państwa, a więc w ramach dominium, a nie w ramach władczych uprawnień (vide. uchwała całej Izby Cywilnej Sądu Najwyższego z dnia 26 października 2007r. sygn. akt III CZP 30/07, publ. OCNC 2008, nr 5, poz. 43). Co do zasady nie było zatem przeszkód prawnych, aby uczestnik nabył prawo odpowiadające treści służebności przesyłu przez zasiedzenie. Przy ocenie posiadania prowadzącego do zasiedzenia służebności należy mieć na uwadze, że zgodnie z art. 292 k.c., do nabycia służebności gruntowej przez zasiedzenie stosuje się przepisy o nabyciu własności nieruchomości przez zasiedzenie jedynie odpowiednio. Tym samym posiadania prowadzącego do nabycia służebności gruntowej przez zasiedzenie nie należy utożsamiać z posiadaniem prowadzącym do nabycia przez zasiedzenie własności nieruchomości. Ponadto przy ocenie posiadania prowadzącego do zasiedzenia służebności gruntowej chodzi o faktyczne korzystanie z gruntu w taki zakres i w taki sposób, w jaki czyniłaby to osoba, której przysługuje służebność, władanie zaś w zakresie służebności gruntowej kwalifikuje się, zgodnie z art. 336 k.c., jako posiadanie zależne. Nie ulega wątpliwości, że uczestnik postępowania na skutek przekształceń podmiotowych, jest następcą prawnym pierwotnego właściciela urządzeń przesyłowych, przynajmniej w zakresie własności urządzeń

przesyłowych i prawa związanych z tą własnością. Po dniu 1 lutego 1989 roku poprzednik prawny uczestnika działający jako przedsiębiorstwo państwowe korzystał z nieruchomości wnioskodawcy w zakresie korzystania z tych urządzeń przesyłowych we własnym imieniu i na własną rzecz, a zatem kontynuował korzystanie z urządzeń przesyłowych wykorzystywanych do tego dnia przez Skarb Państwa. Stąd pomiędzy Skarbem Państwa i osobą prawną uwłaszczoną jego nieruchomością z dniem 7 stycznia 1991 roku istnieje następstwo prawne w zakresie posiadania nieruchomości, jak również korzystania z urządzeń przesyłowych. Kolejne przekształcenia podmiotowe nie zmieniały zakresu korzystania z tych urządzeń przesyłowych. Od samego początku powstania linii energetycznej najpierw Skarb Państwa, a potem kolejne podmioty użytkowały linię napowietrzną znajdującą się na posesji wnioskodawcy. Jednakże, w ocenie Sądu Rejonowego, zgłaszając zarzut zasiedzenia prawa odpowiadającego treści służebności przesyłu uczestnik był zobowiązany dokładnie określić zakres prawa, które jego zdaniem zasiedział. Zatem winien podać zarówno jaką linię przesyłową obejmuje zasiedziane prawo, jak też w jakim zakresie obejmują one strefy ochronne, jakie w związku z tym uprawnienia uzyskał wobec właściciela nieruchomości, jakie obowiązki nałożono na właściciela nieruchomości w związku z zasiedzeniem prawa odpowiadającego treści służebności przesyłu. Oceniając wniosek uczestnika postępowania o zasiedzenie służebności przesyłu zdaniem Sądu Rejonowego uczestnik w żaden sposób nie wykazał zasiedzenia linii niskiego napięcia przechodzącej przez nieruchomość wnioskodawcy. W zakresie zasiedzenia linii średniego napięcia SN-15 kV wprawdzie uczestnik postępowania przedstawił zdawkową dokumentację w zakresie jej powstania i wybudowania, jednak Sąd miał na uwadze, że uczestnik w ogóle nie odniósł się do wielkości pasów służebności proponowanych przez wnioskodawcę, chociaż gdyby zasiedział prawo odpowiadające treści służebności powinien dokładnie określić zakres zasiedzianego prawa. Uczestnik tym bardziej nie przedstawił żadnych map przebiegu prawa odpowiadającego treści służebności, które miał zasiedzieć. Nie można przy tym przyjąć, iż uczestnik nie wie, jakie prawo zostało zasiedziane. W tej sytuacji nie można stwierdzić, że rzekomo zasiedziane prawo odpowiadające treści służebności jest tożsame z zakresem wniosku zgłoszonego w sprawie przez S. K. dnia 26 lipca 2016 roku. Jeszcze we wniosku z dnia 6 września 2016 roku o powołanie biegłego z dziedziny elektroenergetyki uczestnik domagał się ustalenia przez biegłego daty budowy urządzeń, podłączenia ich do sieci, modernizacji i stwierdzenia, czy modernizacje te wpłynęły na trasę przebiegu urządzeń, a zatem okoliczności tych nie potrafił udokumentować. W ocenie Sądu, uczestnik zgłosił zarzut zasiedzenia nieruchomości niejako „w ciemno”, nie mając w rzeczywistości sam przekonania, że jakiegokolwiek zasiedzenie służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu miało miejsce. Analizując różne możliwe warianty zasiedzenia przedmiotowego prawa odpowiadającego treści służebności przesyłu, uczestnik wskazał też, że początkowy bieg terminu zasiedzenia na rzecz uczestnika mógł rozpocząć się w dniu 5 grudnia 1990 roku. Licząc 30 lat jako termin zasiedzenia służebności gruntowej w złej wierze termin ten upłynie dopiero w 2020 roku. Za chybione Sąd pierwszej instancji uznał stanowisko uczestnika posiadania przedmiotowych urządzeń na nieruchomości wnioskodawcy w dobrej wierze. Sąd podzielił stanowisko wyrażone przez Sąd Apelacyjny w Białymstoku (wyrok z dnia 18 marca 2015 roku, I ACa 906/14, LEX nr 1665068), iż w dobrej wierze jest taki posiadacz samoistny, który ma błędne, lecz usprawiedliwione okolicznościami przekonanie, że przysługuje mu prawo, które faktycznie wykonuje. Dobrą wiarę wyłącza przy tym nie tylko pozytywna wiadomość o braku uprawnienia, ale i brak tej wiadomości spowodowany niedbalstwem. W niniejszej sprawie uczestnik nie przedstawił żadnych argumentów pozwalających na uznanie, iż miał choćby najmniejsze podstawy do przyjmowania, iż jego posiadanie ma oparcie w przepisach prawa. Od powstania tej instalacji upłynął okres kilkudziesięciu lat, a uczestnik nawet nie uporządkował dokumentacji z tym związanej. Świadczy to o niedbalstwie uczestnika i w żaden sposób nie pozwala na przyjęcie istnienia dobrej wiary w zakresie posiadania nieruchomości wnioskodawcy. Sąd uznał, iż uczestnik pozostawał z złej wierze posiadając bez tytułu prawnego nieruchomość wnioskodawcy. 30-letni termin zasiedzenia prawa odpowiadającego treści służebności przesyłu upłynąłby dopiero dnia 6 grudnia 2020 roku. Tymczasem wniosek w tej sprawie, przerywający ewentualny bieg terminu zasiedzenia, został wniesiony dnia 26 lipca 2016 roku, a zatem w ogóle nie upłynął termin zasiedzenia służebności gruntowej. Również zatem ze względu na niespełnienie przesłanki upływu terminu do zasiedzenia prawa nie można uwzględnić zarzutu zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu. Wnioskodawca S. K. jest właścicielem nieruchomości gruntowej zabudowanej o powierzchni (...) ha stanowiącej działki gruntu oznaczone nr (...), dla której w Sądzie Rejonowym w (...), Zamiejscowym Wydziale Ksiąg Wieczystych w C. prowadzona jest księga wieczysta o numerze (...) położonej na terenie M., gm. P., powiat (...) Uczestnik postępowania (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P. jest przedsiębiorcą, właścicielem linii energetycznej przechodzącej przez nieruchomości wnioskodawcy.

Zgodnie z wnioskiem wnioskodawcy i wyżej cytowanymi przepisami Sąd obciążył nieruchomości wnioskodawcy na rzecz uczestnika posiadającego na tej nieruchomości linię przesyłową, prawem polegającym na tym, że obciążył nieruchomość położoną w miejscowości M., Gmina P., Powiat C.- (...), Woj. (...), o powierzchni (...) ha, działki nr (...), dla której to nieruchomości Sąd Rejonowy w (...) Zamiejscowy Wydział Ksiąg Wieczystych w C. prowadzi księgę wieczystą (...) na rzecz (...) Sp. z o.o. oraz jej następców prawnych służebnością przesyłu polegającą na tym, iż (...) Sp. z o.o. oraz jej następcy prawni będą prowadzić eksploatację sieci przesyłowych średniego napięcia 15kV o długości 241 m, przy szerokości pasa służebności 8,2 m i powierzchni pasa służebności 0.19.69 ha oraz niskiego napięcia 0,4 kV o długości 54 m, przy szerokości pasa służebności 4m i powierzchni pasa służebności 0.02.27 przebiegających przez działkę numer (...) oraz będą prowadzić eksploatację sieci przesyłowych niskiego napięcia 0,4 kV o długości 138,5 m, przy szerokości pasa służebności 4m i powierzchni pasa służebności 0.05.55 ha także pasa służebności dojazdu do drogi publicznej o powierzchni 0.06.75 ha przebiegających przez działkę numer (...), wszystko w granicach zakreślonych w opinii biegłego Z. Ż. z dnia 15 lutego 2018 roku - w szczególności w załącznikach nr 1a, 1.b, 2a, 2b, 3a, 3b, 3c, 3d, w tym będą mieli prawo swobodnego wstępu i dojazdu do urządzeń przesyłowych w celu wykonania prac eksploatacyjnych, konserwacyjnych, modernizacyjnych i remontowych oraz usuwania ewentualnych awarii sieci przesyłowej i jej rozbudowy, w tym wymiany urządzeń i przewodów, wprowadzania nowych obwodów elektrycznych z urządzeń już istniejących, przyłączania do sieci nowych podmiotów z istniejącej infrastruktury przesyłowej, w ramach przestrzennych ustanowionej służebności i z minimalizacją uciążliwości dla każdorazowego właściciela opisanej wyżej nieruchomości, natomiast każdorazowy właściciel opisanej wyżej nieruchomości będzie miał obowiązek znoszenia ograniczeń i zakazów wynikających z istnienia urządzeń wchodzących w skład sieci, kabla elektroenergetycznego, a także korzystania z nieruchomości obciążonej w sposób zgodny z aktualnie obowiązującymi przepisami dotyczącymi urządzeń przesyłowych, ochrony zdrowia i życia ludzkiego oraz ochrony środowiska. Sąd nie znalazł podstaw ku temu, aby uwzględnić wszystkie warunki korzystania z linii przesyłowej zamieszczone we wniosku S. K.. Zdaniem Sądu ustanowienie służebności przesyłu w zakresie wskazanym wyżej jest całkowicie wystarczające dla zabezpieczenia i prawidłowego wykonywania interesów każdej ze stron niniejszego postępowania. Wniosek w części przekraczającej opis zawarty w sentencji postanowienia został oddalony. Sąd określił wynagrodzenie za ustanowienie służebności przesyłu z obszarem pasa dojazdowego koniecznego dla określenia służebności dojazdu. W ocenie Sądu, do wartości wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu należy w tej sprawie zaliczyć również umniejszenie wartości nieruchomości spowodowane posadowieniem urządzeń przesyłowych na działce. Niższa wartość działki wynikająca z istniejącej infrastruktury przesyłowej winna być zrekomensowana przez uwzględnienie w wynagrodzeniu za ustanowienie służebności, wynagrodzenia za obniżenie wartości nieruchomości. Sąd Rejonowy podziela stanowisko wyrażone w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 20 września 2012 roku (IV CSK 56/12, LEX nr 1227856) iż wynagrodzenie powinno uwzględniać cały uszczerbek będący następstwem ustanowienia służebności, a zatem również zmniejszenie wartości nieruchomości. Stanowisko to Sąd uzupełnił jeszcze stwierdzeniem, zaprezentowanym przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 15 września 2011 roku (II CSK 681/10, LEX nr 1043999), iż szkoda w postaci zmniejszenia wartości nieruchomości występuje wtedy, gdy ma charakter trwały i nieodwracalny, a zatem z reguły z momentem obciążania nieruchomości służebnością przesyłu. Jak wskazał w opinii biegły J. G., jest to jeden z elementów wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu. Sąd przyznał S. K. wynagrodzenie we wnioskowanej w niego kwocie, tj. 17.601,49 zł. Ustalenie wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu na nieruchomości stanowiącej własność wnioskodawcy w zakresie ustalonym przez biegłego wykraczałoby poza żądanie wniosku z dnia 26 lipca 2016 roku. Sąd przyjął za właściwe współczynniki K zaproponowane przez biegłego J. G., a nie biegłego P. G.. W ocenie Sądu, biegły J. G. wyjaśnił logicznie skąd bierze się różnica w wysokości współczynnika K w zależności od przeznaczenia gruntu, zakresu użytkowania. Opinia biegłego P. G. jest w tym zakresie lapidarna, hasłowa, bezzasadnie zrównuje współczynnik K dla terenów pod słupami energetycznymi z współkorzystaniem z dróg dojazdowych do służebności. Biegły P. G. nie wskazał jednoznacznych kryteriów pozwalających zweryfikować ustalony przez niego współczynnik K. Zgodnie z treścią art. 321 k.p.c., który z mocy przepisu art. 13 § 2 k.p.c. ma zastosowanie w niniejszej sprawie Sąd nie może wyrokować co do przedmiotu, który nie był objęty żądaniem, ani zasądzać ponad żądanie. Wprawdzie art. 321 § 1 k.p.c. w postępowaniu nieprocesowym ma tylko odpowiednie zastosowanie, a zgodnie z ogólnie przyjętymi w prawie zasadami "odpowiedniego" stosowania przepisów, niektóre z nich znajdują zastosowanie wprost, bez żadnych modyfikacji i zabiegów interpretacyjnych, inne tylko pośrednio, a więc z uwzględnieniem konstrukcji, istoty i odrębności postępowania, w którym znajdują zastosowanie, a jeszcze

inne nie będą mogły być wykorzystane w żadnym zakresie (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 grudnia 1975 r., I CO 9/75, OSNCP 19756, Nr 10, poz. 219), to w ocenie Sądu wykroczenie poza żądanie objęte wnioskiem i przyznanie wynagrodzenia ustalonego przez biegłego naruszałoby zasadę wyrażoną w omawianym przepisie. W tym zakresie na podstawie art. 13 § 2 k.p.c. w postępowaniu procesowym odpowiednie zastosowanie znajduje art. 321 § 1 k.p.c. Sąd dodał, że postępowanie o stwierdzenie ustanowienia służebności ma szczególny charakter, gdyż jego celem jest określenie stosunków użytkowania i korzystania z nieruchomości, w tym przede wszystkim określenie ich zakresu. O ile jednak Sąd nie jest związany samą treścią ustanawianej służebności przesyłu wskazana we wniosku, to już w zakresie przedmiotu żądania jest związany wnioskiem uczestników postępowania. W realiach niniejszej sprawy S. K. już po tym, jak określił swe żądanie we wniosku o stwierdzenie służebności przesyłu nie modyfikował w dalszym toku całego postępowania sądowego swego wniosku w omawianym zakresie. Sąd nie miał obowiązku zastępowania wnioskodawcy w tym zakresie, zwłaszcza, że był on reprezentowany w toku całego postępowania przez zawodowego pełnomocnika. Zgodnie z art. 481 § 1 i §2 k.c. jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Jeżeli stopa odsetek za opóźnienie nie była oznaczona, należą się odsetki ustawowe za opóźnienie w wysokości równej sumie stopy referencyjnej Narodowego Banku Polskiego i 5,5 punktów procentowych. Jednakże gdy wiarygodność jest oprocentowana według stopy wyższej, wierzyciel może żądać odsetek za opóźnienie według tej wyższej stopy. W niniejszej sprawie wnioskodawca wystąpił o zasądzenie odsetek ustawowych od żądanej kwoty wynagrodzenia od dnia wydania postanowienia do dnia zapłaty. Jednak roszczenie to może być uwzględnione jedynie od dnia uprawomocnienia się postanowienia o ustanowieniu służebności przesyłu. W pozostałym zakresie wniosek o zasądzenie odsetek ustawowych za opóźnienie jest niezasadny, bowiem wynagrodzenie za ustanowienie służebności przesyłu przysługuje dopiero od dnia, w którym zostaje prawomocnie orzeczone ustanowienie służebności przesyłu i dlatego został odalony. Do czasu ustanowienia służebności przesyłu uczestnik nie ma żadnego obowiązku zapłaty wynagrodzenia za prawo, które wówczas jeszcze nieruchomości wnioskodawcy nie obciąża, a tym samym nie jest w zwłoce z zapłatą wynagrodzenia. Zatem roszczenie o zasądzenie odsetek ustawowych w zakresie przekraczającym orzeczenie ustawowych za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się postanowienia należało oddalić. O kosztach Sąd orzekł na podstawie art. 520 § 2 k.p.c. Interesy wnioskodawcy i uczestnika (...) Sp. z o.o. były w sprawie sprzeczne. Uczestnik wnosił o oddalenie w całości roszczenia podważając wszystkie jego elementy. Podniósł też w sprawie zarzut zasiedzenia mający zniweczyć roszczenie, który okazał się chybiony. W tej sytuacji (...) Sp. z o.o. powinien ponieść całość kosztów związanych z ustaleniem służebności przesyłu za wynagrodzeniem. Na koszty składają się: opłata od wniosku – 40 zł, opłata za pełnomocnictwa 2 x 17 zł, wynagrodzenie i zwrot kosztów biegłego z dziedziny elektroenergetyki P. G. – 3.917,87 zł (3.262,75 zł wnioskodawca, 284+ 655,22 zł uczestnik), wynagrodzenie biegłego geodety Z. Ż. – 1.582,70 zł (382,70 zł wnioskodawca i 1.200 zł Skarb Państwa), wynagrodzenie biegłego rzeczoznawcy J. G. – 2.164,90 zł zapłacone przez wnioskodawcę, wynagrodzenie pełnomocników 2 x 480 zł (§ 5 pkt 3 rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych). (...) Sp. z o.o. zapłacił 1.152,22 zł (655,22 zł za opinię elektroenergetyka + 480 zł wynagrodzenia pełnomocnika, 17 zł opłaty za pełnomocnictwo). Wnioskodawca zapłacił 9.610,10 zł (3.262,75 zł wynagrodzenia biegłego z zakresu elektroenergetyki + 382,70 zł wynagrodzenia biegłego geodety + 2.164,90 zł wynagrodzenia biegłego rzeczoznawcy + 40 zł na poczet opłaty od wniosku, 480 zł i 17 zł opłaty za pełnomocnictwo) i w takiej wysokości uczestnik (...) Sp. z o.o. winien zwrócić wnioskodawcy koszty. (...) Sp. z o.o. winien też zwrócić Skarbowi Państwa – Sądowi Rejonowemu w (...)kwotę 1.200 zł z pozostałej kwoty wynagrodzenia za opinię biegłego opinię geodety, nie opłaconą przez strony, której koszty pokrył tymczasowo przez Skarb Państwa.

Apelację od postanowienia wniósł uczestnik zaskarżając orzeczenie w punktach 1,2 i 4. Postanowieniu zarzucił naruszenie:

- prawa procesowego art. 227 i 217 §2 k.p.c. w zw. z art. 328§2 k.p.c. i 278 k.p.c. i 286 k.p.c. to jest nieprzeprowadzenie pełnego postępowania dowodowego, mającego na celu zbadanie i wyliczenie właściwej wysokości wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu, w szczególności z uwagi na istnienie dwóch sprzecznych opinii biegłych w sprawie, co miało wpływ na wynik postępowania, ponieważ nie zostało ono w pełni i wyczerpująco przeprowadzone,

- prawa procesowego poprzez niezastosowanie art. 227 i 217§2 k.p.c. w zw. z art. 233 k.p.c. polegające na niewłaściwym ustaleniu stanu faktycznego co do linii niskiego napięcia, w szczególności z uwagi na istnienie linii na mapach z lat 70-tych i w dokumentach, co miało wpływ na wynik sprawy, ponieważ zarzut zasiedzenia dotyczył wszystkich urządzeń uczestnika na nieruchomości wnioskodawcy,

- prawa procesowego poprzez naruszenie art. 520§2 k.p.c. i obciążenie uczestnika całością kosztów postępowania, w sytuacji gdyby nawet do ustanowienia służebności przesyłu doszło to i tak konieczność powołania biegłych wynikała z działania wnioskodawcy, aby uczynić zadość dochodzonemu przez wnioskodawcę roszczeniu, zatem w tym zakresie obowiązek zwrotu powinien zostać rozdzielony stosunkowo pomiędzy stronami,

- prawa materialnego poprzez naruszenie art. 305¹ k.c. i 305²§1 i 2 k.c. w zw. z art. 361, 362 i 363 k.c. poprzez błędną wykładnię i przyjęcie przez Sąd I instancji, że w skład wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu wchodzi składnik w postaci umniejszenia wartości nieruchomości w sytuacji, w której wnioskodawca nabył nieruchomość gdy sieć już istniała, a ponadto nie wykazał faktu zaistnienia i wysokości ewentualnego uszczerbku, szkody,

- prawa materialnego poprzez naruszenie art. 172 k.c. w zw. z art. 176 k.c., 352 k.c., 348 i 340 k.c., art. 7 k.c. oraz art. 224 k.c. w zw. z art. 340 k.c. poprzez ich niezastosowanie przejawiające się w błędnej ocenie, że uczestnik podnosząc zarzut zasiedzenia służebności winien wskazać dokładny zakres zasiedzianego prawa, który to zakres został wskazany przez uczestnika i polega na trwałym korzystaniu z urządzeń elektroenergetycznych znajdujących się na nieruchomości wnioskodawcy, w szczególności w zakresie wskazanym w treści odpowiedzi na wniosek, pomimo tego, że podniesienie zarzutu zasiedzenia nie wymaga wskazania dokładnie jego zakresu.

Uczestnik wniósł o uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, ewentualnie o zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez oddalenie wniosku w całości oraz obciążenie wnioskodawcy kosztami za wszystkie instancje, w tym zasądzenie od wnioskodawcy na rzecz uczestnika kosztów postępowania za II instancję według norm przepisanych oraz zasądzenie na rzecz uczestnika kosztów zastępstwa procesowego, ewentualnie o zmianę orzeczenia w punkcie 2. poprzez zasądzenie wynagrodzenia obejmującego jedynie wartość odpowiadającą dalszemu korzystaniu, bez obniżenia wartości nieruchomości oraz zasądzenie od wnioskodawcy na rzecz uczestnika kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W odpowiedzi na apelację wnioskodawca wniósł o oddalenie apelacji oraz zasądzenie od uczestnika na rzecz wnioskodawcy kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja okazała się zasadna.

Najdalej idącym zarzutem apelacji był zarzut nieuwzględnienia zarzutu zasiedzenia służebności. Na wstępie zauważyć należy, że przez nieruchomość wnioskodawcy przebiega linia średniego napięcia 15kV oraz linia niskiego napięcia 0,4 kV. Sąd pierwszej instancji ustalił w stanie faktycznym, że linia średniego napięcia SN – 15kV we wsi M. została wybudowana w latach 70 XX wieku. Co do linii niskiego napięcia Sąd nie wskazał kiedy została ona wybudowana, ograniczył się do stwierdzenia na stronie 16 uzasadnienia, że uczestnik nie wykazał zasiedzenia linii średniego napięcia SN – 15 kV.

Wbrew twierdzeniom Sądu Rejonowego brak wskazania wielkości pasów służebności proponowanych przez uczestnika, nieprzedstawienie map przebiegu prawa odpowiadającego treści służebności, nie uzasadnia braku uwzględnienia zarzutu zasiedzenia służebności przesyłu (bądź służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu). Sprawa toczy się z wniosku S. K. o ustanowienie służebności przesyłu, zarzut zasiedzenia służebności podniesiony przez uczestnika miał charakter niweczący. W przypadku uwzględnienia zarzutu nie dochodzi do stwierdzenia zasiedzenia, aby takie orzeczenie zostało wydane uczestnik (...) spółka z o.o. musiałby złożyć wniosek o stwierdzenie zasiedzenia. Skoro zaś wnioskodawca wniósł o ustanowienie służebności przesyłu i Sąd pierwszej instancji ustalił zakres tej służebności, w tym korzystając z opinii biegłych sądowych, to oczywistym jest, że zasiedzenie

służebności dotyczyło właśnie tego przebiegu służebności. Okoliczność zaś wskazania przez uczestnika wariantów zasiedzenia nie podważa podniesionego zarzutu. Tym bardziej, iż uczestnik wyraźnie wskazał na daty wybudowania linii średniego napięcia i niskiego napięcia. I tak uczestnik w odpowiedzi na wniosek podniósł, że przez nieruchomości wnioskodawcy działki (...) przebiega linia napowietrzna niskiego napięcia nn 0,4 kV oraz linia napowietrzna średniego napięcia SN 15 kV. Sieć elektroenergetyczna nn 0,4 kV została pobudowana w latach 50 i 60 -tych XX wieku, a następnie poddana kapitalnemu remontowi w 1972 roku podczas modernizacji sieci elektroenergetycznej wsi M.. W ramach przedmiotowej modernizacji została wybudowana również sieć średniego napięcia SN 15 k. Urządzenia w obecnej postaci istniały najpóźniej w dacie 31 grudnia 1972 roku. W 2007 roku dokonano kapitalnego remontu linii nn, który jednak nie wpłynął na układ sieci. Na okoliczność wykazania daty posadowienia obu linii uczestnik przedłożył szereg dokumentów kartach 74 do 96 akt oraz 199 do 202 akt. Sąd pierwszej instancji nie dokonał oceny złożonych dokumentów, ograniczył się jedynie do stwierdzenia, że w zakresie linii średniego napięcia SN- 15 kV uczestnik przedłożył zdawkową dokumentację w zakresie jej powstania i wybudowania. Przy czym jak wyżej wskazano z jednej strony Sąd zarzucił zdawkowość dokumentacji, a jednocześnie ustalił, że linia średniego napięcia powstała w latach 70 -tych XX wieku. A zatem zachodzi niespójność pomiędzy ustalaniem stanu faktycznego a rozważaniami prawnymi. Ponadto Sąd pierwszej instancji wskazał, że oparł się na dokumentach: wyciągu tabeli środków trwałych, mapie projektu przebiegu linii, piśmie z dnia 27 lipca 1972 roku., opisie technicznym linii, decyzji z 8 grudnia 1971 roku, wpisie protokołu, piśmie z dnia 9 maja 1972 roku, notatce służbowej decyzjach, projekcie elektryfikacji oraz projekcie wykonawczym, uznając, że prawdziwość i autentyczność dokumentów nie była kwestionowana. Wnioskodawca zaś wbrew twierdzeniom Sądu Rejonowego zakwestionował dokumenty złożone przez uczestnika. Szczegółowe zarzuty zostały podniesione przez wnioskodawcę w piśmie z dnia 24 października 2016 roku na jego stronach od 15 do 20. Sąd w żaden sposób nie odniósł się do zarzutów wnioskodawcy. Tym samym mając na uwadze, że Sąd pierwszej instancji najpierw powołał jako dowód dokumenty złożone przez uczestnika, następnie zarzucił, że mają one charakter lakoniczny, jednocześnie zaś nie odniósł się do postawionych przez wnioskodawcę zarzutów co do przedłożonych dokumentów, to tym samym uznać należy, że ustalenia i rozważania nie poddają się kontroli instancyjnej.

Co do zaś linii niskiego napięcia to Sąd pierwszej instancji w ogóle nie ustalił daty jej wybudowania, nie odniósł się w żaden sposób do przedłożonych na tę okoliczność dowodów. Twierdzenie zawarte w uzasadnieniu postanowienia, że uczestnik w żaden sposób nie wykazał zasiedzenia linii niskiego napięcia ma charakter ogólnikowy i nie wiadomo jakie były przesłanki do takiego ustalenia. Tym bardziej, że jak wynikało z twierdzeń uczestnika najpierw powstała linia niskiego napięcia w latach 50 -60 tych XX wieku. Okoliczności te nie zostały wyjaśnione w żaden sposób przez Sąd pierwszej instancji. Sąd Rejonowy nie odniósł się do złożonych na tę okoliczność dokumentów i nie dokonał ustaleń w tym zakresie. Tym samym Sąd nie rozpoznał istoty sprawy co do zarzutu zasiedzenia służebności, który to zarzut ma kluczowe znaczenie, albowiem w przypadku gdyby okazał się zasadny, to brak będzie podstaw do ustanowienia służebności przesyłu. Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd ustali datę posadowienia obu linii, dokona oceny przedłożonych przez uczestnika dokumentów. Nadto odniesie się do zeznań wnioskodawcy, który otrzymał nieruchomości w drodze umowy darowizny od siostry w 2012 roku, z jego zeznań wynika, że mieszka w nieruchomości od dziecka (wnioskodawca urodził się w (...) roku), potwierdził przy tym, że obydwie linie znajdowały się na działkach.

Wbrew twierdzeniom uczestnika okoliczność załączenia urządzenia przesyłowego pod napięcie nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia zarzutu zasiedzenia. Zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego, wyrażonego w postanowieniu z dnia 24 maja 2013r. sygn. akt V CSK 287/12, służebność przesyłu może polegać na obciążeniu nieruchomości na rzecz przedsiębiorcy, który nie tylko jest właścicielem urządzenia służącego do przesyłania między innymi energii elektrycznej, ale także na rzecz przedsiębiorcy, który zamierza wybudować takie urządzenie. Odpowiednie stosowanie przepisu art. 292 k.c. polega na tym, że o początku posiadania nieruchomości przez przedsiębiorcę, który wchodzi na grunt w celu wybudowania urządzenia służącego do przesyłania energii elektrycznej można mówić już w chwili gdy zajmuje on cudzy grunt w celu rozpoczęcia budowy takiego urządzenia. Skoro, zgodnie z art. 305¹ k.c., nieruchomości można obciążyć na rzecz przedsiębiorcy prawem do korzystania z niej w oznaczonym zakresie, także wtedy gdy przedsiębiorca zamierza dopiero wybudować urządzenia do przesyłania energii elektrycznej, to faktyczne władanie

nieruchomością w celu wybudowania takich urządzeń, niewątpliwie spełnia wymogi określone w art. 292 k.c., stosowanego odpowiednio do służebności przesyłu.

Sąd Okręgowy zauważa, iż na skutek zmiany dokonanej ustawą z dnia 30 maja 2008 r. (Dz. U. Nr 116, poz. 731), która to weszła w życie w dniu 3 sierpnia 2008r., ustawodawca w art. 305¹ k.c. wprowadził do kodeksu cywilnego instytucję służebności przesyłu. Przed tą zmianą Kodeksu cywilnego w judykaturze i doktrynie panowało przekonanie, że służebność gruntowa była instytucją prawa rzeczowego przystosowaną najlepiej do zaspokajania i obsługi interesów zarówno właściciela nieruchomości, jak i przedsiębiorcy przesyłowego. Jednak z uwagi na jednoczesne zastrzeżenia co do wykorzystania w tym przedmiocie unormowań regulujących „klasyczną” służebność gruntową, zachodziła potrzeba interwencji ustawodawczej mającej na celu dostosowanie służebności gruntowej do wymagań związanych z koniecznością zapewnienia dostępu przedsiębiorcy przesyłowemu do urządzeń posadowionych na cudzych gruntach, dlatego w noweli z dnia 30 maja 2008 r. wprowadzono do Kodeksu cywilnego służebność przesyłu, jako rodzaj służebności gruntowej. Różni się ona w kilku istotnych kwestiach od tradycyjnej służebności gruntowej, którą pozostawiono bez zmian, natomiast art. 305⁴ k.c. stanowi, że do służebności przesyłu stosuje się odpowiednie przepisy o służebnościach gruntowych. Zmiany te w niczym nie naruszyły dotychczasowych uregulowań w zakresie nabycia służebności gruntowej (służebności przesyłu) w drodze zasiedzenia.

W tym miejscu wyjaśnić należy istotną w niniejszej sprawie okoliczność, związaną z nabyciem służebności gruntowej o treści służebności przesyłu przez zasiedzenie. Otóż, jak już wyżej wskazano, aż do dnia 3 sierpnia 2008r. przepisy Kodeksu cywilnego nie przewidywały możliwości ustanowienia służebności o charakterze służebności przesyłu, a zatem prawa o treści określonej, obowiązującym obecnie, art. 305¹ k.c. Powszechnie przyjmuje się obecnie, że również pod rządami przepisów Kodeksu cywilnego, obowiązujących przed dniem 3 sierpnia 2008r., możliwe było nabycie służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu. Poglądy te, wyrażone na potrzeby oceny ewentualnych skutków kontynuacji korzystania przez przedsiębiorców przesyłowych z urządzeń przesyłowych posadowionych na cudzej nieruchomości zapoczątkowanego przed dniem 3 sierpnia 2008r. (tj. po wprowadzeniu do Kodeksu cywilnego instytucji służebności przesyłu), także po tej dacie, w pełni zachowują aktualność dla oceny skutków posiadania służebności, o której mowa była w art. 175 Prawa rzeczowego (Dekret z dnia 11 października 1946 r., Dz. U. 1946 nr 57 poz. 319) również po dniu wejścia w życie Kodeksu cywilnego, który instytucji takiej nie przewidywał. Należało zatem uznać, że posiadanie służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu, mogło prowadzić do nabycia tego ostatniego przez zasiedzenie. W istocie bowiem, sytuacja faktyczna posiadacza w przypadku realizacji obu tych uprawnień (służebności przesyłu i służebności gruntowej o treści służebności przesyłu) jest identyczna i polega na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia. Poglądy te utrwalone są w judykaturze (vide: uchwała Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 2013r., sygn. akt III CZP 18/13, L.; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 października 2011r., sygn. akt V CSK 502/10, Lex Nr 1096048; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 lutego 2012r., sygn. akt III CZP 93/11; Lex Nr 1136115; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2006r., sygn. akt I CSK 11/05, Lex Nr 181257; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 grudnia 2008r., sygn. akt I CSK 171/08, Lex Nr 496363; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 grudnia 2010r., sygn. akt III CZP 108/10, Lex Nr 688690; uchwała Sądu Najwyższego z dnia 22 października 2009r., sygn. akt III CZP 70/09, L.) i Sąd Okręgowy w składzie orzekającym w niniejszej sprawie, w pełni je podziela.

Służebność, odpowiadająca treści służebności przesyłu, była specyficzną służebnością gruntową, nabywaną przez przedsiębiorstwo w drodze zasiedzenia, jako prawo do korzystania z nieruchomości obciążonej w zakresie związanym z działaniem tego przedsiębiorstwa. Odpowiadała więc w zakresie funkcji i treści wykreowanej dopiero w 2008 roku służebności przesyłu (vide: uchwała Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2008 r., III CZP 89/08, Lex). Owa służebność nie była jednak służebnością przesyłu, a odrębną od niej konstrukcją prawną. Oba wymienione prawa posiadają wprawdzie analogiczną treść i pełnią te same funkcje, jednakże posiadają różne konstrukcje i podstawy prawne - służebność gruntowa odpowiadająca treści służebności przesyłu (art. 145 k.c. i art. 292 k.c.), służebność przesyłu (art. 305¹ – 305⁴ k.c.). Z tego też względu nie mogą być ze sobą utożsamiane. Nie można więc przyjmować,

że przed dniem 3 sierpnia 2008 roku miało miejsce posiadanie służebności przesyłu, skoro prawo to jeszcze wówczas nie zostało skodyfikowane (vide: uchwała Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 2013r., sygn. akt III CZP 18/13 – Lex).

Tym samym uczestnik mógł podnieść zarzut zasiedzenia służebności przesyłu (czy też służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu).

Zauważyć należy, że obszerne wywody wnioskodawcy zawarte w odpowiedzi na apelację w przedmiocie złej wiary uczestnika jako posiadacza służebności są bezprzedmiotowe. Sąd pierwszej instancji bowiem uznał, że uczestnik pozostawał w złej wierze w zakresie posiadania służebności. Wnioskodawca w apelacji nie kwestionował zaś tej okoliczności. Sąd odwoławczy w pełni podziela ustalenia Sądu pierwszej instancji, iż uczestnik pozostawał w złej wierze władając nieruchomością wnioskodawcy, wcześniej jego poprzedników prawnych w ramach służebności przesyłu (czy też służebności gruntowej odpowiadającej służebności przesyłu).

Nie jest przekonujący również argument wnioskodawcy zawarty w odpowiedzi na apelację, że uwzględnienie zarzutu zasiedzenia służebności gruntowej o treści służebności przesyłu narusza konstytucyjną oraz konwencyjną zasadę ochrony własności (art. 21 ust. 1 Konstytucji RP i art. 1 Protokołu nr 1 do Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności). Taki zarzut można postawić w każdym przypadku zasiedzenia służebności gruntowej, która z definicji stanowi ingerencję w cudzą nieruchomość, powstaje ex lege i zazwyczaj przy sprzeciwie właściciela gruntu. Ochrona własności nie jest bezwzględna, gdyż w myśl art. 64 ust. 3 Konstytucji własność może być ograniczona w drodze ustawy. Podobnie, w art. 1 ust. 2 Protokołu nr 1 do Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności przyznano państwu prawo do stosowania takich ustaw, jakie uzna za konieczne do uregulowania sposobu korzystania z własności zgodnie z interesem powszechnym lub w celu zabezpieczenia uiszczania podatków bądź innych należności lub kar pieniężnych. Ustawowe ograniczenie prawa własności przewidują przepisy kodeksu cywilnego o zasiedzeniu, zaś zgodność z Konstytucją (m.in. z art. 2, art. 21 ust. 1 i art. 64) art. 172 k.c., przewidującego możliwość nabycia przez zasiedzenie własności nieruchomości, potwierdził wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 14 grudnia 2005r., SK 61/03 (publ. OTK-A 2005/11/136).

O dopuszczalności podniesienia zarzutu zasiedzenia w sprawie o ustanowienie służebności przesyłu wypowiedział się już Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 8 września 2016 roku II CSK 822/15 wskazując, że w sprawie z wniosku właściciela nieruchomości o ustanowienie służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu sąd może rozpoznać zarzut posiadacza urzędzeń przesyłowych, że służebność została nabyta przez zasiedzenie przez jego poprzednika prawnego, niebiorącego udziału w sprawie. Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 23 marca 2016 roku IIICZP 101/15 również stwierdził, że w sprawie z wniosku właściciela nieruchomości o ustanowienie służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu sąd może rozpoznać zarzut posiadacza urzędzeń przesyłowych, że służebność została nabyta przez zasiedzenie przez jego poprzednika prawnego, niebiorącego udziału w sprawie.

Co do braku określenia nieruchomości władnącej to w tym przedmiocie również wypowiedział się Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 20 stycznia 2015 r. V CSK 106/14, uznał, że brak jest potrzeby określenia w postanowieniu stwierdzającym nabycie przez zasiedzenie służebności przesyłu nieruchomości władnącej, a odwołanie się do pojęcia przedsiębiorstwa w znaczeniu przedmiotowym, wynika z domniemania, że taka nieruchomość jest zawsze składnikiem przedsiębiorstwa, przy czym jej istnienie nie stanowi merytorycznej przesłanki zasiedzenia.

Wskazać również należy, że Sąd Najwyższy wskazał, że do zasiedzenia służebności stosuje się odpowiednio przepisy o nabyciu przez zasiedzenie nieruchomości (art. 292 k.c.) i nie budzi wątpliwości pogląd, że chodzi tu o art. 172, 173, 175 i 176 k.c. Sąd Najwyższy dodał, że wynikające z ustaleń przejęcia przedmiotowych linii przez przekształcane kolejne podmioty prawne podpadały pod hipotezę normy wynikającej z art. 176 § 1 k.c. w zw. art. 292 k.c. Była to bowiem kontynuacja posiadania w zakresie tej samej służebności przez kolejnych jej posiadaczy i ich posiadanie podlega zaliczeniu, skoro nie budziło wątpliwości następstwo przede wszystkim faktyczne pomiędzy kolejnymi osobami prawnymi władającymi tymi urządzeniami i każdy następca przejmował to posiadanie od poprzednika bez jego sprzeciwu, czy nawet osób trzecich (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 31 maja 2006 r., IV CSK

149/05, postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 20 stycznia 2015 r., V CSK 26/14, LEX nr 1648193 i z dnia 21 stycznia 2015 r., IV CSK 203/14 niepubl.).

Zdaniem Sądu Okręgowego brak podstaw do uznania, że odpowiedź na wniosek i apelacja nie zawierają podpisu. Wskazać należy, iż w orzecznictwie Sądu Najwyższego wyrażony został pogląd, że podpis nie musi być czytelny. I tak Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 17 sierpnia 2000 roku II CKN 894/00 uznał, że podpis mocodawcy na pełnomocnictwie procesowym nie musi być czytelny. W uchwale 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 30 grudnia 1993 roku III CZP 146/93 uznano, że podpis wystawcy weksla musi obejmować co najmniej nazwisko. Prawo wekslowe nie wymaga dla ważności weksla, aby podpis był czytelny. Podpis nieczytelny powinien jednak być złożony w formie zwykle używanej przez wystawę. W okolicznościach przedmiotowej sprawy podpis pełnomocnika uczestnika nie jest czytelny, ale jak wynika z przedłożonych do akt dokumentów jest to zwyczajowy podpis pełnomocnika uczestnika. Nadto jest on zawsze opatrzony imienną pieczętką pełnomocnika uczestnika. Ubocznie zauważyć należy, że brak podpisu pod apelacją i niezuzupełnienie tego braku w terminie skutkowałyby odrzuceniem apelacji, a nie jak domagał się wnioskodawca uznaniem z tego powodu zarzutu zasiedzenia za niezgłoszonego.

Z uwagi na uchylenie orzeczenia z powodu nierozpoznania istoty sprawy co do zarzutu zasiedzenia bezprzedmiotowym było odnoszenie się do pozostałych zarzutów apelacji w zakresie wartości wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy na podstawie art. 386§4 k.p.c. uchylił zaskarżone postanowienie i sprawę przekazał Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcia o kosztach instancji odwoławczej.

Brygida Łagodzińska Andrzej Adamczuk Arleta Lewandowska